

שיעברו איסור ונצטא זרע לבטלה ולא תנאף ביה. ונשאר רק חלק אחד מישראל שיש לחושדם שהם נגד הנכרים מיעוטא דמיעוטא שאין לחוש אף לאיסור חמור, וכ"ש שאף אם הוא ודאי זרע של ישראל הוא רק חשש דלכתחלה מנה דאסור לישא אשה במדינה זו וילך וישא אשה אחרת במדינה אחרת שמה ייחודו זה לזה ונמצא אח נושא את אחותו ביבמות דף ל"ז. אבל בדיעבד שעבר ונשא לא נאסר מלישא נשים מחשש שמא ישא את אחותו משום דאולינן בתר רובא, וכדחזוין שאסופי באופן שלא נאסר מחשש ממזרות כגון במצאו מהול וג' שלטי הדמיה וכדומה שאינא בקידושין דף ע"ג ובש"ע סימן ד' סעיף ל"א. מותר לישא אשה ולא נאסר מטעם שמא ישא את אחותו מאביו או מאמו והוא משום דאולינן בתר רובא, שכי"ש בזרע יש לסמוך ארובא דנכרים ולומר שהזרע הוא של נכרי כיון שרק על איסורא דלכתחלה הוא.

ונשאר רק מה שיש לחוש לשמא ימות בעלה ותצטרך חליצה ויחשבו שהולד הוא מבעלה ויפטרנה לינשא לשוק בלא חליצה שאמר רבא גם חשש זה כמה שהצריכו הכהנה ג' חדשים ביבמות דף מ"ב. אבל נראה ברור שלא נאסר מחשש זה אלא להנשא בתוך ג"ח מניחת וגירושיו בעלה ששום אדם אינו יודע, אבל לא מצינו שאסרו לגדל יתום מחשש זה שמא יאמרו שהוא בנם וכן מותר לישא אשה עם בנים ובנות קטנים ואשה מיתרת להנשא למי שיש לו בנים קטנים ומגדלים אותם כאב ואם ולא חששו לשמא יאמרו שהוא בנם ויבא לישא בת של אביו ממשי שהיא אחותו. ואין לומר דהוא משום דקלא אית לה דהא ר' יצחק א"ר ייחזן משום רבא"י בסוטה דף מ"ג לית ליה טעמא דקלא ומ"מ אינו אוסר לגדל חורגתא משום שלא ידעו מאביה והנשא לאחיה מאביה. והטעם דכיון דידעו להמגדלים לא ייחזו שידועים כשיצטרכו להנשא ולשמא ימותו פתאם ולא יחזיקו אין חששין, לכן גם לענין חליצה כאן כיון שידוע להם שאינו בנו של בעלה אלא שלה תודע שצריכה חליצה ולא תנשא לשוק בלא חליצה אם חזו ימות.

והנה אף שכתבתי בתשובתי שם בסתפקי מתחלה אם הולד תהיה בת שמא אסורה לכתונה. נראה לע"ד ברור דכתבתי שם בסוף שנראה שכיון שהוא בלא ביאה מתרת גם לכתונה לכ"ז. דהא טעם האוסרים לכתונה ולד בת ישראל מעכרים הוא משום הא דאיתא ביבמות דף מ"ה דכולהו אמוראי דממשרי מדדו שהולד פגום לכתונה מקיז מאלמנה לכ"ז משום

דליכא למיפרך מה לאלמנה לכ"ז שכן היא עצמה מתחלת דה"נ כיון שנבעלה פסלה, וא"כ באמבטי שלא בפסלה ליכא הקיז ולכן יש להכשירה גם לכתונה.

והנה ברור שכיון שאינו מתייחס אחד האב שהולד הולך אחר האם בודע של נכרי ואין לו אב כלל ליתא בזה החסרון דאין השכינה שורה אלא על הוראים דילפינן מקרא דולדערך אחריו, שהרי אין בזה שום ספק דהוא ודאי שאין לו אב והקרא קאי רק כשמתייחס אחר האב ואינו יודע של מי הוא כהא דניסת בתוך ג' חדשים למיתת ולגירושיו בעלה הראשון שהם בני ערבוביא לרש"י, דכיון דאינו הולך כלל אחר האב הרי ליכא ערבוביא.

והנה בדיון קדימה שאיתא בסוף הוריות ואיפסק בש"ע יו"ד סימן רנ"א סעיף ט' שפסדו קודם לנתיק ונתיק לגר מטעם שהממזר בא מטפה כשרה והגר בא מטפה פסולה, לא חשיב בן ישראלית מנכרי דיהיה ממזר קודם לו. הרי חזוין דכיון דהולד מתייחס אחריה כמתלק גם חסרון זה ולא נחשב שבא מטפה פסולה כלל, ולהטוברים דהולד כשהיא בת פסולה לכתונה יהיה כדיון חלל שהישראל קודם לו ולהר"ף דכשרה גם לכתונה יהיה שוה כישראל, ועל ידי אמבטי שבארתי שכשרה לכתונה יהיה שוה לישראל.

והנה מה שכתבתי בתשובתי שמהרש"ם החיר זה בשעת הזדקק, לא כיהנתי לחלות באילן גדול כי אין צורך בזה, אך שכן נדמה לי שקאי אלעיל לפום ריהטא וטעיתי שהוא קאי ארע של הבעל, אבל ברור שלא היה אוסר זה דהא הוא הביא בתשובה זו דברי המהר"ם ס"ק, וכל נידון דמהרש"ם הוא בודע של הבעל, לא מצד הוריקה לגופה שע"ז ליכא ספק כלל, אלא על השגת הזרע מהבעל שלא יהיה באיסור זרע לבטלה וע"ז רצה שיוסכמו לו עוד גדולי תורה משום ששאלה זו היא חמורה ביותר, וכבר כתבתי עניות דעתי בנדידו דין זה בסוף סימן ע"א והוא הנכון והאמת.

והנה יראה כתר"ה שכל דברי צדקים ונכונים ומיושבים ע"פ התורה וכלפי שמיא וטהרת וקדושת ישראל וכל הרעש שהרעיש כתר"ה נשתלק, אך עכ"ז אני אינני לו יישר כח על מכתבו כיון שהיתה כוונתו לשם שמים.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן יב

בענין פאה נכרית

עש"ק י"א תמו תשכ"ב

מע"כ ידידי הנכבד מהר"ר דוד לאפא שליט"א.

הנה בענין פאה נכרית שנשאלתי מדעתך הרבנית הנכבדה תחיה אשר כתר"ה רוצה לידע דעתי בזה. הנכון לע"ד אף שאיכא מאן דחושש לאסור פאה נכרית משום מראית עיני עיקר בעטרת זקנים א"ח סימן ע"ה, מ"מ רוב רבוחינו וגם מאלו שסומכין עיקרי ההוראה עליהם מתירים והם הרמ"א שם ובסימן ש"ג בד"מ והגמ"א והפמ"ג, וכן משמע גם מהגר"א שסובר כן שלא אסרו בזה משום מראית העין, ולמעט שמוכרח מהנ"מ פ' במה אשה שאם איירי ידוצאה בפאה נכרית דוקא במכוסה לא היה שייך לומר דעל שערות זקנה לילדה נחוש למחכו עלה, והטעם פשוט שכיון שלא מצינו בגמ' שאסרו אין למילף ממקומות אחרים שאסרו משום מראית עין, דאין למילף חזא מאידך, ולכן נאמר איסור מראית עין ביהוד בכל דבר שאסרו, ובפאה נכרית ודאי דאין למילף חזא דאין זה איסור לאו אלא איסור עשה דעל האשה להיות צנועה ולכסות ראשה ואין למילף ממה שאסרו בשבת ועוד איסורי לאוין, ועוד משום שברוב הפעמים ניכר שהשערות הם מטפה נכרית, ואף אם אינו ניכר לאנשים שאין מסתכלין כ"כ בנשים עד שיכירו מ"מ לנשים ודאי ניכר ברובא דרובא ואולי גם כולן ניכרות, ולכן בשביל מה שנזמנ לפעמים דוחקות שלא ניכר לא אסרו.

ובענין ראייה לזה מהא שמותר להתגלח הזקן במספרים כעין תער ולא אסרו משום מראית העין אף ששם הוא מאיסורי לאוין וגם הם חמש לאוין אלמא דלא בכל דבר אסרו, ואולי הוא נמי משום דברוב הפעמים ניכר להרגילים להתגלח שאינו בלוח דתער, לא אסרו בשביל פעמים דוחקים שלא ניכר, ואף שהם מצוים גם בין אנשים שאין מתגלחין שהם אין מכירין כ"כ מ"מ כיון שלהמתגלחים הוא ניכר כבר הוא כידוע זה לכל דחברך חבארא אית ליה וידעו הכל שפלוני מתגלח במספרים ובסם וכדומה ולא בתער, וא"כ כ"ש באשה שעיקר היא נמצאת בין הנשים שהן מכירות שהיא פאה נכרית שאין לאסור בשביל שיטעו אנשים שאין מכירין זה דנחשב כידוע גם להם, ואף אם היא אשה שמלאכתה בין אנשים גמי כיון שעמ"כ ניכר לנשים אין לאסור, וממילא אין

לאסור גם כשלא ניכר לפעמים, אף אם היה זה מאיסורי לאוין, וכ"ש שהוא רק מאיסורי עשה שאפשר שליכא כלל איסור מראית עין בזה.

ויש עוד טעם גדול במה שלא אסרו בפאה נכרית, דכיון דידוע לכל שיש ללבוש פאה נכרית שתהיה נרמית כשערות האשה עצמה אין לאסור דמה"ח יחשדה הרואים מרחוק ואלו שאין מסתכלין כ"כ בנשים שהשער הנראה הוא משערות האשה עצמה כיון שהיא מוחזקת לאשה כשרה וידועין שמקורב ודאי מכירין שאינן שערותיה והרואים אותה בקרוב ומסתכלין הרי ברוב הפעמים יכירו שהיא פאה נכרית, ואין לומר שבמדינתנו זו בה"ז שנחפרצה שרוב נשים בעוה"ז אין מכסות ראשן שלכן יאמרו גם עליה שהיא מהפרוצות בזה, שלכן אף שלא אסרי רבנן אנן יש לאסור, חזא דאין אין מחדשין איסור מה שלא אסרו מתחלה בגמ' והגאונים, ועוד הא א"א לחוש שיצא קלקול מזה דלהמכירים אותה לא יהיה שום חשד כיון שידועין שהיא אשה כשרה, ולהאין מבירין אותה ויאמרו שגם היא מהפרוצות בזה הרי לא ילמדו ממנה יותר משאר הפרוצות שהן הרבה בעוה"ז, ולא מצינו שאסרו בכה"ג, וטעם זה הוא גם על מה שלא אסרו לגלח במספרים כעין תער ובטט שנמי כיון שידוע שאפשר לגלח כעין תער בדבר המותר לא יחשדוהו, ואף שנתפרץ בעוה"ז שהרבה מגלחין בתער מ"מ אין לאסור עתה מה שלא אסרו מתחלה, וגם להמכירין אותו לא יהיה שום חשד כיון שהוא בחזקת כשרות ולהאין מכירין לא יצא מה שום קלקול בזה שיחשבו עליו שגם הוא מהעבריינים יותר ממה שנמצאים שאר העבריינים.

ולכן לדינא אין כתר"ה יכול למחות ביד אשתו הרבנית החשובה מלבוש פאה נכרית, שאף אם כתר"ה רוצה להחמיר אינו יכול להטיל חומרותיו עליה שהיו רק דין שלה, וכיון שהיא עושה כדיו שהוא כרוב הפוסקים ושם נראה כמותם, אינו יכול להחמיר עליה אף אם לא תכסה כלל הפאה נכרית, וכ"ש כשרוצה להליבש כובע עליה שיכסה רוב מהפאה נכרית שאין לכתרה להקפיד כלל, ואם כתר"ה חש מהנהגין להתגלח בסם ומספרים כעין תער ולא חש על עצמי למראית עין שהוא רק מטעמים שבארתי ודאי לא שייך שיחמיר עליה בפאה נכרית שהרי הוא כסותר הנהגת עצמו שאותן הטעמים איכא בזה עוד מכ"ש כדבארתי.

ידידו,

משה פיינשטיין